

DOI:

UDC Classification: 351.72

JEL Classification: B26, G38, H11

THE CONCEPTUAL APPROACH TO FORMING THE FINANCIAL MECHANISM OF PUBLIC ADMINISTRATION BY NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ УКРАЇНИ

Anzhela V. Kulinska, Doctor of Economics, Professor
Odessa National Polytechnic University, Odessa, Ukraine

ORCID: 0000-0002-3609-3697

Email: anzelakulinskaa@gmail.com

Recieved 21.08.2018

Розроблена політика державного управління України не приносить очікуваних результатів через її несумлінне виконання тому, що неможливо відокремити процес розроблення від його реалізації. Реалізація політики державного управління – постійний та динамічний процес досягнення поставлених цілей, в якому беруть участь різні органи державної влади та інститути громадянського суспільства [2]. Аналіз практичного застосування механізмів державного управління показав, що характерною ознакою національної економіки є високорозвинений фінансовий механізм державного управління, який є одним із значущих державних регуляторів економіки, за допомогою якого уряд регулює фінансові відносини в державі, стимулює виробництво, виконує розподільчу та перерозподільчу функцію [4].

У зв'язку з цим, в наукових публікаціях останніх років приділяється багато уваги проблематиці розроблення концептуального підходу до формування фінансового механізму державного управління національною економікою України. Таке зростання уваги до питання пояснюється тим, що дієздатність фінансового механізму державного управління залежить від погодженості прийняття рішень на різних рівнях управління, яке вимагає субординації, тобто централізації в прийнятті стратегічних фінансових рішень. Однак, період ринкових перетворень, що супроводжувався приватизацією й акціонуванням, не посилив а, навпаки, послабив централізоване управління, порушуючи субординацію найчастіше по лінії вертикальних зв'язків. Крім того, положення системної фінансової підтримки суб'єктів національного господарства України закладено, але механізм такої системи має низьку ефективність реалізації, який не здатний змінити ситуацію на краще. Тому для отримання суттєвого результату на практиці необхідно навести нове рішення науково-прикладної проблеми [8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Слід зазначити, що про важливу роль держави в управлінні соціально-економічними процесами

Кулінська А.В. Концептуальний підхід до формування фінансового механізму державного управління національною економікою України. Науково-методична стаття.

З метою дослідження особливостей формування фінансового механізму державного управління національною економікою України в статті проаналізовано і систематизовано теоретико-методологічні положення організації механізмів державного управління економікою національного господарства, які поєднують цільові орієнтації, функціональну діяльність із використання відповідних форм та методів, інструментів та важелів державного управління, а також організаційні структури, що забезпечить практичне виконання запланованих управлінських заходів згідно з поставленими державними завданнями. Розроблено концептуальний підхід щодо формування фінансового механізму державного управління національною економікою і визначено особливості реалізації його складових як інтегрального елементу господарського механізму, котрий матиме вплив на соціально-економічний розвиток національного господарства.

Ключові слова: державне управління, концептуальний підхід, національна економіка, складові елементи, фінансовий механізм

Kulinska A.V. The conceptual approach to forming the financial mechanism of public administration by national economy of Ukraine. Scientific and methodical article.

In order to study specifics of forming the financial mechanism of public administration by national economy of Ukraine in the article theoretical and methodological aspects of the organization of public administration mechanisms of national economy, which integrate target orientations, functional activities on the use of appropriate forms and methods, tools and levers of public administration, as well as organizational structures, that will ensure the practical implementation of planned management actions in accordance with the set state objectives are analyzed and systematized. The conceptual approach to forming the financial mechanism of public administration by national economy has been developed and specifics of the implementation its components, as an integral element of the economic mechanism, which will affect a socio-economic development of the national economy, have been determined.

Keywords: public administration, conceptual approach, national economy, components, financial mechanism

України пишуть багато українських та зарубіжних фахівців із державного управління таких, як В.Б. Авер'янов [2], А.Ф. Мельник, А.Ю. Васіна, Т.Л. Желюк, О.П. Дудкіна, Г.Л. Монастирський, І.В. Чикало, Н.В. Котис [5], Н.Р. Нижник, С.П. Мосов [6], Г. Райт [9], В.В. Цветков, В.М. Селіванов, О.В. Скрипнюк [11], П.Ф. Друкер (Drucker P.F., 1969) [12] та ін. Вони заперечують поширену думку, що вільний ринок все сам відрегулює, а державі взагалі не потрібно втручатися в соціально-економічні процеси ринкових відносин.

Втім, неминучість виникнення протиріч у сучасній економіці висуває завдання вдосконалення фінансового механізму державного управління на основі теоретичних або практичних досліджень фінансового й економіко-статистичного матеріалу. Тому аналіз наукових праць таких зарубіжних вчених-економістів, як Дж.М. Кейнса (Keynes J.M., 1936) [14], М. Фрідмана (Friedman M., 1967) [13], та українських, як В.Д. Базилевича [1], І.В. Зятковського [3], В.М. Опаріна, В.М. Федосова, П.І. Юхименка [7-8; 10] й ін., сприяв вирішенню поставлених завдань щодо розроблення концептуального підходу до формування фінансового механізму державного управління національною економікою

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

На погляд фахівців з державного управління і вчених-економістів, поки недостатньо проаналізовано теоретико-методологічні основи організації механізмів державного управління економікою і досліджено формування фінансового механізму державного управління в сучасній системі регулювання національного господарства [4], а також не визначено особливості використання його складових як інтегрального елементу господарського механізму, котрі впливають на соціально-економічний розвиток держави, що й буде здійснено як один з етапів проведення дослідження, присвяченого розробці концептуального підходу щодо формування фінансового механізму державного управління національною економікою України.

Метою статті є узагальнення теоретичних положень та науково-практичних рекомендацій з розроблення концептуального підходу до формування фінансового механізму державного управління національною економікою України, який спрямований на оптимізацію фінансово-кредитних ресурсів і раціональне їх використання в системі державного регулювання економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження

Недостатня послідовність у здійсненні реформ, ряд помилок і прорахунків пояснюються тим, що не вдалося сформувати дієздатну систему державного управління ринковими умовами, докорінно змінити методи та традиції, успадковані від адміністративної системи. В результаті утворилася розбіжність між новими, значною мірою ринковими, відносинами і діючою

системою державного управління. Указана розбіжність виступає одним із серйозних недоліків соціально-економічного розвитку країни. виправити таке положення можна шляхом активного використання наукових підходів до формування розвиненої теоретико-методологічної бази, реалізованої в концепціях, моделях та проектах. Тому, щоб розібратися в організації механізмів державного управління економікою національного господарства, на основі системного підходу проведемо всебічний аналіз [4].

Визначено, що управління є універсальним феноменом, необхідною функцією суспільного життя. Наука трактує управління як функцію організованих систем, яка забезпечує збереження їх структури, підтримку режиму діяльності і досягнення поставленої мети. Метою управління є організація спільної діяльності людей, груп, організацій та забезпечення координаційної взаємодії між ними, а його суттю – здійснення управлінського впливу на ці об'єкти. Зокрема, М. Фрідман [13] справедливо стверджував, що управління – це особливий вид діяльності, яка перетворює неорганізовану юрбу на цілеспрямовану, ефективну і продуктивну групу. А на думку П.Ф. Друкера [12], суспільна масштабна робота має потребу в управлінні, яке встановлює узгодженість між індивідуальними роботами, а також виконує функції, які виникають у процесі функціонування виробничого організму.

Водночас, в умовах різноманітних інтересів суспільство має життєву потребу в установі, яка здатна забезпечити необхідний мінімум їх консолідації. Таким утворенням стала держава – основне знаряддя влади, яке покликане улагоджувати різновекторні інтереси протилежних класів та соціальних груп. Без держави та її діяльності суспільство як організована структура функціонувати не зможе. Філософська думка завжди надавала значної уваги проблемам походження та формування ознак держави. На погляд деяких фахівців із державного управління, як В.Б. Авер'янова [2], А.Ф. Мельника [5], Н.Р. Нижник [6], В.В. Цветкова [11], держава – це соціально-політичний механізм, який виникає в класовому суспільстві із метою організації або упорядкування неоднорідного суспільства, вирішення конфліктних ситуацій, забезпечення стабільності системи, її цілісності та безпеки. Але, незважаючи на різні форми правління та державного устрою, держава має виконувати головну роль – суспільну, вирішувати основні питання розвитку суспільства через реалізацію функцій, котрі спрямовані на задоволення інтересів як окремих особистостей та груп, так й всього суспільства.

Використання методичного підходу дозволило визначити, що державне управління як складна система складається з таких складових: система керуюча – держава як визначальний суб'єкт управління; система керована – суспільство в цілому або його компоненти, піддані державному

впливу як об'єкти управління; система взаємодії – різні інститути держави і суспільства, які реалізують зв'язки (прямі та зворотні, підпорядковуючі та підтримуючі), що є необхідною умовою нормального функціонування і розвитку соціально-економічної системи країни. Тому наявність численних управлінських відносин між суб'єктами та об'єктами державного управління обумовило існування різних наукових підходів щодо обґрунтування його сутності [4].

Серед існуючих декількох десятків визначень поняття «державне управління» майже третина формулювань подається з позиції впливу керуючого суб'єкта на керований об'єкт управління, тобто акцентується увага на результаті, який знаходить відображення в конкретних організаційно-правових формах, що реалізуються органами влади. Так, Н.Р. Нижник [6] вважає, що державне управління – це підзаконна діяльність органів державної влади, котра спрямована на організацію нормального життя суспільства і забезпечення особистої безпеки громадян, створення умов їх матеріального, культурного та духовного розвитку. Втім, В.Б. Авер'янов [2] стверджує, що державне управління – об'єднання теорії і практики, що покликано сприяти зміцненню урядових та суспільних зв'язків, а також вводити таку адміністративну практику, котра спрямована на ефективність, продуктивність та задоволення людських потреб.

На нашу думку, в державному управлінні задіяна безліч державних структур та велика кількість посадових осіб, державне управління складається з маси управлінських рішень, тому тільки системність може додати управлінню необхідну координацію, цілеспрямованість та ефективність. Для забезпечення комплексної реалізації державного управління у різних сферах суспільного життя необхідно починати з розроблення механізму його реалізації, що є ієрархічною системою державних структур, які реалізують державні задачі та функції. Доведено, що механізм державного управління формують складові, тобто підсистеми, між якими існує взаємозв'язок, коли численні підсистеми займають неоднакове місце в ньому і перебувають в складних відносинах субординації та координації [4].

Отже, враховуючи результати аналізу еволюції та розвитку світової управлінської думки, в статті сформульовано концептуальний базис механізму державного управління економікою національного господарства України, відмінною особливістю якого, є поєднання цільових орієнтацій, функціональної діяльності з використанням відповідних форм і методів, інструментів і важелів державного управління, а також організаційних структур, тобто органів державної влади, які забезпечують практичне виконання

запланованих управлінських заходів згідно із поставленими задачами, що стане науково-

методичним підґрунтям для розроблення концептуального підходу з формування фінансового механізму державного управління національною економікою України (рис. 1).

В управлінні розглянуті елементи не повинні відокремлюватися, оскільки вони взаємодіють та перебувають у безперервному рухливому стані, тому за твердженням В.В. Цветкова, В.М. Селіванова, О.В. Скрипнюка [11] для обґрунтування закономірностей та тенденцій суспільного розвитку необхідна реалізація наступної складової механізму державного управління як формування суспільних цілей, яка спрямована на передбачення можливих результатів діяльності суб'єктів національного господарства і розроблення шляхів їх досягнення.

Однак, як свідчать результати дослідження, цілі державного управління безпосередньо залежать від державних функцій, тобто напрямків діяльності, спрямованої на досягнення узгодженості інтересів окремих громадян, соціальних груп та суспільства в цілому. Якщо перші відповідають на питання «що робити?», то другі – «як робити?». Відтак, цілі та функції державного управління взаємообумовлені [5]. Тому другою складовою механізму державного управління економікою національного господарства є державні функції, за рівнем їх реалізації можна судити про ефективність функціонування апарату державного управління, а відповідно – про дієздатність механізму державного управління в цілому.

Таким чином, за допомогою функціонального методу досліджено функції державного управління, які відрізняються специфічними формами і методами впливу на суб'єкти національного господарства, і систематизовано їх на такі ключові групи як основні чи загальні, котрі беруть участь у здійсненні будь-якого управлінського циклу, конкретні чи спеціальні, що забезпечують управління відповідними сферами на певному рівні ієрархії та в конкретних умовах.

Як свідчить більшість джерел [2, 4-5], державному управлінню як суспільному явищу властива взаємодія, яку в реальності можна відстежити на підставі розгляду видів функціональної діяльності органів влади та суб'єктів національного господарства із застосуванням відповідних методів управління. Тому третьою складовою механізму державного управління є методи управління, котрі представляють сукупність способів та прийомів, що застосовуються органами влади при виконанні державних функцій, які, на нашу думку, потрібно поділити на адміністративні (забезпечують оперативність та своєчасність управлінських рішень), економічні (безпосередньо беруть участь у розвитку господарської діяльності з метою створення оптимальних умов, котрі забезпечують досягнення високих результатів), соціально-психологічні (базуються на соціальному розвитку або психології працюючих і впливають на соціально-психологічний клімат організаційних

структур) і правові (визначають зміст державного регулювання та відповідальність суб'єктів за їх невиконання).

Рис. 1. Взаємодія складових механізму державного управління економікою національного господарства України
Джерело: власна розробка автора

На наш погляд, останнім ключовим елементом механізму державного управління економікою національного господарства, що сприятиме розробленню концептуального підходу щодо формування фінансового механізму державного управління національною економікою України, який спрямований на оптимізацію фінансово-кредитних ресурсів та раціональне їх використання в системі державного регулювання економіки, це система органів державної влади. У зв'язку з цим, на основі інституційного методу проаналізовано як органи державної влади виконують управління та впливають на розвиток господарського механізму. Проведений аналіз свідчить, що розвиток демократії в Україні зумовлює необхідність створення такої структури органів державної влади, яка би здійснювала якісне управління під контролем народу та в його інтересах.

Зокрема, на думку наступних фахівців із державного управління, як Н.Р. Нижник та С.П. Мосов [6], існуюча система державної влади в країні залишається неефективною, рівень її організації не відповідає потребам динамічного розвитку національного господарства України. Серед основних причин низької ефективності державної влади можна назвати: дублювання споріднених функцій органами державної влади; концентрація функцій управління на вищих щаблях державної влади країни; закритість органів державної влади для контролю з боку суспільства та незбалансована регіональна політика. Ця ситуація є свідченням необхідності

реформування системи державної влади з метою підвищення ефективності її функціонування.

Таким чином, запропонований концептуальний базис механізму державного управління економікою національного господарства є науково-методичним підґрунтям щодо розроблення концептуального підходу з формування фінансового механізму державного управління національною економікою країни, який сприятиме оптимізації фінансово-кредитних ресурсів та раціональному їх використанню в сучасній системі державного регулювання економіки за допомогою виявлення додаткових резервів розширення виробництва, а також забезпечення стабільних передумов функціонування фінансів в національному масштабі, тобто фінансування планових державних заходів.

Як відомо, для створення сучасної індустрії національної економіки необхідно залучати фінансові ресурси. Але суб'єкти національного господарства відчують нестачу власних коштів для забезпечення господарської діяльності, а сподіватися на збільшення фінансування за рахунок держави не доводиться з причини дефіцитності бюджету України, особливо в період кризи. Тому вплив фінансового механізму державного управління на розвиток національної економіки набуває ще більшого значення і обумовлює необхідність проведення аналізу фундаментальних категорій та визначення особливостей використання його складових як

інтегрального елементу господарського механізму, котрі впливають на соціально-економічний розвиток України.

Як свідчить аналіз проведених досліджень [7-8], фінанси як розподільна категорія, з одного боку, розподіляє створений в суспільстві валовий внутрішній продукт, причому розподіляє стільки, скільки створено, але з іншого боку, формує систему економічних інтересів, котрі впливають на виробництво національного господарства, стимулюючи або, навпаки, стримуючи зростання валового внутрішнього продукту. Тому, на нашу думку, основу фінансового механізму державного управління національною економікою формує фінансова система, яка є сукупністю відокремлених, але взаємопов'язаних сфер фінансових відносин, які виникають в різних галузях національного господарства в процесі вартісного розподілу або перерозподілу валового внутрішнього та національного продукту із метою формування і використання фінансових ресурсів для задоволення суспільних інтересів.

На погляд В.Д. Базилевича [1] та І.В. Зятковського [3], необхідність розроблення теоретичних або практичних рекомендацій з вдосконалення фінансового механізму державного управління національною економікою країни залежить від рівня виконання фінансовою системою наступних завдань: досягнення максимальної ефективності використання фінансових ресурсів, тобто максимізація обсягів виробленого валового внутрішнього продукту на основі ефективної моделі фінансового забезпечення; установлення оптимальних пропорцій розподілу та перерозподілу виробленого валового внутрішнього продукту із метою забезпечення потреб громадян, суб'єктів господарювання, держави; всебічне сприяння залученню вільних фінансових ресурсів через установи фінансового ринку на потреби забезпечення виробництва національної економіки України.

Більш того, з позиції системного підходу видно, наскільки складним є функціонування фінансової системи і як важливо забезпечити надійний механізм державного управління нею. Тому просліджується, по-перше, забезпечуюча роль фінансового ринку України, на якому зосереджується переважна частина фінансових ресурсів національного господарства; по-друге, координуюча роль державного бюджету, в якому пересікається значна частина грошових потоків. Відштовхуючись від цього, в статті визначено, що фінансова система має складний механізм державного управління, ефективність функціонування якого залежить від таких факторів [4]: по-перше, від налагодженості фінансових відносин в суспільстві. В основі цього лежить, насамперед, вибір для країни раціональної фінансової моделі, що стимулюватиме виробника та суспільство; по-друге, від вдалої організації державного управління нею; по-третє, дуже

важливим фактором є рівень функціонування фінансового механізму і чітке фінансове законодавство, яке забезпечує його реалізацію. Без цих умов цілеспрямовано управляти фінансами неможливо.

Підсумовуючи отримані результати, можна відзначити, що між об'єктами та суб'єктами фінансової системи національної економіки країни є взаємозв'язок, який виражається та реалізується саме через фінансовий механізм державного управління за допомогою сукупності фінансових форм та методів, інструментів та важелів впливу на соціально-економічний розвиток України. Зокрема, В.М. Опарін [7] охарактеризував один із значущих державних регуляторів національної економіки як сукупність форм та методів формування або використання фінансових ресурсів для забезпечення різноманітних потреб державних структур, суб'єктів господарювання та населення і створення сприятливих передумов щодо соціально-економічного розвитку суспільства. Крім того, В.М. Федосов та П.І. Юхименко [8] вважають, що фінансовий механізм державного управління є сукупністю методів реалізації економічних інтересів шляхом фінансового впливу на соціально-економічний розвиток суспільства.

На нашу думку, дослідження теоретико-методологічних аспектів організації механізмів державного управління економікою національного господарства України стало науково-методичним підґрунтям для розроблення концептуального підходу до формування фінансового механізму державного управління національною економікою як інтегрального елементу господарського механізму, який на відміну від існуючих підходів, полягає у формі забезпечення та регулювання запропонованих фінансових методів, інструментів та важелів, що дозволить не тільки стимулювати виробництво, виконувати розподільчу чи перерозподільчу функцію, але й оптимізувати фінансові ресурси та раціональне їх використовувати в сучасній системі державного регулювання економіки, щоб забезпечити стабільні передумови організації фінансування і кредитування планових заходів у загальнодержавному масштабі (рис. 2).

Дослідження наукових праць [3, 10, 14], присвячених питанням організації механізмів державного управління національною економікою, формуванню фінансового механізму державного управління в системі регулювання національного господарства і визначенню особливостей використання складових, які впливають на рівень його реалізації, дало можливість визначити, що в існуючих умовах розвитку національної економіки ефективність забезпечення фінансового механізму державного управління можливо досягти за рахунок таких форм фінансового забезпечення як самофінансування, кредитування та зовнішнє фінансування.

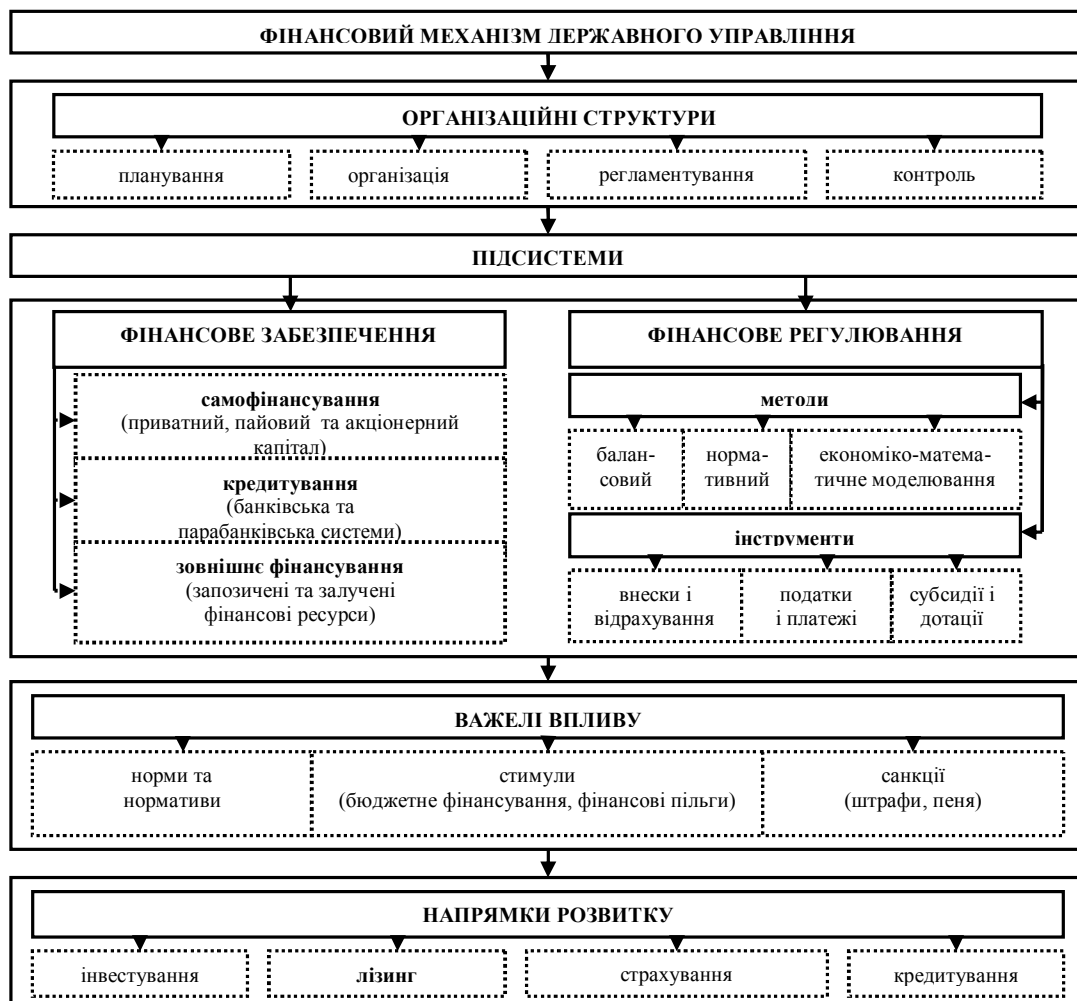

Рис. 2. Концептуальний базис фінансового механізму державного управління національною економікою України
Джерело: власна розробка автора

Щодо ефективності регулювання фінансового механізму державного управління національною економікою України, то на погляд провідних вчених-економістів [7-8, 13] доцільність його застосування залежить від методів впливу фінансових інструментів на різні сторони суспільного розвитку, оскільки кожний метод може мати безліч модифікацій залежно від того, які елементи розподільних відносин він охоплює. Доведено, чим ширше втручання держави в процеси національного господарства, тим більше їй потрібно фінансових інструментів, а розширення їх самостійності в умовах переходу до ринкових відносин привело до звуження кола методів впливу. Немає сенсу сподіватися на ефективність механізму державного управління, фінансові інструменти якого або зовсім не мають стимулюючих функцій, або вони недостатньо чітко виражені, або через певні причини не реалізуються.

Крім того, згідно з авторським підходом, у будь-якому механізмі державне управління ґрунтується на використанні наступних важелів як норми, санкції або стимули, сукупність яких й

формує систему державного управління компонентами фінансового механізму економіки національного господарства. Вплив на дію фінансового механізму державного управління національною економікою України, а через нього на різні сторони соціально-економічного розвитку країни, досягається зміною положення того чи іншого важеля, оскільки стимули матеріалізують фінансове заохочення, санкції підсилюють матеріальну відповідальність щодо виконання взятих зобов'язань, а не-обґрунтовані чи не взаємопов'язані норми та нормативи можуть розладнати роботу найдосконалішого механізму. У зв'язку з цим, головна вимога до них полягає в тому, що їх зміні повинні базуватись або на науково-обґрунтованій методиці, або на основі ринкових відносин, що було й здійснено як один із етапів проведення дослідження, присвяченого розробленню концептуального підходу до формування фінансового механізму державного управління національною економікою України [4].

Відштовхуючись від цього, на нашу думку, раціональне функціонування фінансового механізму державного управління національною

економікою має забезпечуватися через організаційні структури, які характеризують надбудову суспільства, – це планування, що полягає в розробці фінансових планів, на основі яких ведеться оперативне управління, організація, що передбачає чіткість і злагодженість дій, регламентування, що відображає дотримання норм фінансового законодавства, і контроль, що забезпечує перевірку законності здійснення операцій й тим самим спрямовує дії фінансового механізму державного управління, оскільки будь-які зміни в економічному середовищі можуть або змінити дію механізму, або спрямувати його в інший бік. Це, в свою чергу, може привести до зовсім інших результатів, порівняно з тими, які очікувалися від функціонування механізму в плановому періоді.

Тому, сутність запропонованого концептуального підходу до формування фінансового механізму державного управління національною економікою полягає у проведенні такої політики державного управління, без якої неможливо повноцінно розвинути і реалізувати перспективні напрямки економіки ринкового типу, особливо в період фінансової нестабільності, до яких належать інвестування, лізинг, страхування, кредитування тощо. Більшість експертів [3, 5, 8] схиляється до того, що зараз інвестування стає більше необхідністю, чим розкішшю чи допоміжним джерелом прибутку, оскільки Україні з новою економіко-політичною системою слід планувати по-новому та йти по шляху розвитку країни. Коли є сума коштів, яку витратити немає на що, але й витратити страшно, то необхідно їх вкладати, причому вкладення ці можуть бути різноманітними, зокрема, у формування інвестиційних фондів, що дозволить істотно розширити спектр інвестиційних можливостей і здійснити управління ресурсами ефективніше та професійніше.

Втім, враховуючи обставини, які виявлено під час оцінки функціонування фінансового механізму державного управління національною економікою України в плановому періоді в умовах фінансової нестабільності як інтегрального елементу господарського механізму, котрий впливає на соціально-економічний розвиток країни, обґрунтовано необхідність активного впровадження лізингових операцій, що сприятиме оновленню основних фондів завдяки збільшенню доступу суб'єктів господарювання до зовнішніх джерел фінансування у порівнянні з іншими інструментами запозичень.

У зв'язку з такою тенденцією розвиток лізингу є особливо актуальним для України з огляду на такі обставини: по-перше, в країні є недостатньо розвинутий сектор малого та середнього підприємництва, зокрема, через ускладнений доступ до фінансування; по-друге, українська економіка характеризується високим ступенем зношеності основних фондів, що змушує суб'єктів національного господарства фінансувати їх

відновлення переважно із власних коштів, оскільки банківські кредити, кошти інститутів спільного інвестування або інші джерела зовнішнього фінансування складають порівняно невеликий відсоток від загального обсягу капітальних вкладень; по-третє, повноцінний розвиток та реалізація перспективних напрямків національної економіки ринкового типу мають потребу у захисту фінансових інтересів у разі настання певних подій, особливо в період зупинки виробництва чи скорочення його обсягів, непередбачених витрат, невиконання договірних зобов'язань контрагентами, банкрутства тощо [10].

Таким чином, оцінювання теоретико-методологічних положень організації механізмів державного управління національною економікою, дослідження формування фінансового механізму державного управління в системі регулювання національного господарства і визначення особливостей використання його складових як інтегрального елементу господарського механізму, котрі впливають на соціально-економічний розвиток країни, дозволило довести, що дієздатність вищезгаданих ініціатив може бути ефективною за умови, коли державна влада безпосередньо або опосередковано, тобто за допомогою бюджетної підтримки та введення раціональних нормативно-правових актів, буде сприяти реалізації науково-практичних рекомендацій з розроблення концептуального підходу до формування фінансового механізму державного управління національною економікою країни, який спрямований на забезпечення стабільних умов організації фінансування та кредитування планових заходів у загальнодержавному масштабі. Інакше у сучасних умовах українська економіка ризикує залишитися один на один із «недружною» фінансовою реальністю.

Висновки

Отже, узагальнення й систематизація теоретичних положень та науково-практичних рекомендацій щодо організації механізмів державного управління національною економікою України та визначення особливостей використання складових фінансового механізму державного управління через специфіку їх функціонування як інтегрального елементу господарського механізму дозволило розробити підхід до формування фінансового механізму державного управління національною економікою України, який спрямований на виявлення невикористаних додаткових резервів розширення виробництва національного господарства, а також забезпечення стабільних умов організації фінансування і кредитування планових заходів у загальнодержавному масштабі.

Аналіз практичного застосування механізмів державного управління показав, що характерною ознакою національної економіки є високорозвинений фінансовий механізм державного управління, який є одним із значущих

державних регуляторів ринкової економіки, за допомогою якого уряд регулює фінансово-кредитні відносини в державі, стимулює виробництво, виконує розподільчу і перерозподільчу функцію.

Доведено, що без формування раціонального фінансового механізму державного управління, що не пригнічує підприємницьку діяльність, і дозволяє проводити ефективну державну політику, неможливо повноцінно реалізувати головні складові національної економіки ринкового типу, до яких належать інвестування, лізинг, кредитування, страхування тощо.

Зазначено, що запропонований концептуальний підхід щодо формування

фінансового механізму державного управління національною економікою країни дозволив розв'язати такі завдання: досягнення максимальної ефективності використання наявних ресурсів – максимізація обсягів виробленого валового внутрішнього продукту на основі вибору раціональної моделі фінансового забезпечення; установлення оптимальних пропорцій розподілу або перерозподілу виробленого валового внутрішнього продукту із метою забезпечення потреб громадян, організацій, держави; всебічне сприяння залученню тимчасово вільних фінансових ресурсів через інституції кредитної системи на потреби фінансового забезпечення економіки національного господарства України.

Abstract

In scientific publications of recent years much attention has been paid to the problematic of developing the conceptual approach to forming the financial mechanism of public administration by national economy of Ukraine. Such an increase in attention to the issue is explained by the fact that an ability of the financial mechanism of public administration depends on the consistency of decision-making at different levels of government, which requires a clear subordination, that is the process of centralization in making strategic financial decisions. But, period of market transformations, accompanied by privatization and shareholding, rather than strengthened, on the contrary, weakened the principle of centralized control, breaking subordination more often along the line of vertical ties. In addition, provisions of systemic financial support for subjects of the national economy of Ukraine have already been laid, but the mechanism of such a system has a rather low implementation efficiency, is not able to change the situation for the better. Therefore, in order to obtain a significant result in practice, real reforms must be carried out.

The purpose of the article is to summarize theoretical provisions and scientific-practical recommendations on development of the conceptual approach to forming the financial mechanism of public administration by national economy of Ukraine, aimed at optimizing financial and credit resources and rational use of them in a system of state regulation of the economy.

Thus, the proposed conceptual approach to forming the financial mechanism of public administration by national economy of Ukraine resolved following tasks: achieving maximum efficiency in the use of available financial resources – maximizing volume of the gross domestic product produced based on a choice of rational model of financial security; establishment optimal proportions of distribution or redistribution of the produced gross domestic product in order to meet needs of citizens, organizations, the state; comprehensive assistance in attracting temporarily free financial resources through institutions of the credit system to needs of financial support for the national economy of Ukraine.

Список літератури:

1. Базилевич В.Д. Інституційний концепт модернізації фінансових інститутів / В.Д. Базилевич // Фінанси України. – 2013. – № 5. – С. 19-30.
2. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Факт, 2005. – 384 с.
3. Зятковський І.В. Вплив держави на економічні процеси і розбудову ринкової інфраструктури в Україні / І.В. Зятковський // Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. пр. – К.: ДНДІМЕ, 2007. – Вип. № 1. – С. 19-25.
4. Кулінська А.В. Особливості фінансового механізму державного управління суб'єктами невиробничої сфери (на прикладі туристичної галузі України) / А.В. Кулінська // Ефективність державного управління: зб. наук. пр. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2009. – Вип. № 18-19. – С. 468-477.
5. Мельник А.Ф. Структурні трансформації в національній економіці: проблеми діагностики та інституційного забезпечення: [моногр.] / А.Ф. Мельник, А.Ю. Васіна, Т.Л. Желюк, О.П. Дудкіна, Г.Л. Монастирський, І.В. Чикало, Н.В. Котис. – Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2012. – 532 с.
6. Нижник Н.Р. Державне управління в Україні: функція координування / Н.Р. Нижник, С.П. Мосов // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2014. – № 6. – С. 111-116.
7. Опарін В.М. Українська національна наукова школа фінансів: теоретико-методологічні підходи / В.М. Опарін, В.М. Федосов, П.І. Юхименко // Фінанси України. – 2015. – № 9. – С. 19-44.

8. Опарін В.М. Модернізація фінансової інфраструктури як основа забезпечення стабільності національної економіки [Електронний ресурс] / В.М. Опарін // Ефективна економіка. – 2015. – № 5. – Режим доступу до журналу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_5_9.
9. Райт Г. Державне управління / Г. Райт [пер. з англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколик]. – К.: Основи, 1994. – 191 с.
10. Фінансова інфраструктура України: стан, проблеми та перспективи розвитку: [моногр.] / В.М. Опарін, В.М. Федосов, С.В. Львовчкін та ін.; [за заг. ред. В.М. Опаріна, В.М. Федосова]. – К.: КНЕУ, 2016. – 695 с.
11. Цветков В.В. Державне управління і політика: [моногр.] / В.В. Цветков, В.М. Селіванов, О.В. Скрипнюк. – К.: Абрис, 2007. – 325 с.
12. Drucker P.F. The Sickness of Government [Electronic resource] / P.F. Drucker. – Access mode: <https://www.nationalaffairs.com/storage/app/uploads/public/58e/1a4/aa1/58e1a4aa174ae458538403.pdf>
13. Friedman M. The Role of Monetary Policy [Electronic resource] / M. Friedman. – Access mode: <https://www.aeaweb.org/aer/top20/58.1.1-17.pdf>.
14. Keynes J. The General Theory of Employment, Interest and Money [Electronic resource] / J. Keynes. – Access mode: <https://www.marxists.org/reference/subject/economics>.

References:

1. Bazylevych, V.D. (2013). The institutional concept of the modernization of financial institutions. *Finansy Ukrainy*, 5, 19-30 [in Ukrainian].
2. Averianov, V.B. (Ed.). (2005). The public administration: problems of administrative-legal theory and practice. Kyiv: Fakt [in Ukrainian].
3. Ziatkovskiy, I.V. (2007). The state influence on economic processes and development of the market infrastructure in Ukraine. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, 1, 19-25 [in Ukrainian].
4. Kulinska, A.V. (2009). Features of the financial mechanism of public administration by subjects of non-productive sphere (for example, the tourism industry of Ukraine). *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*, 18-19, 468-477 [in Ukrainian].
5. Melnyk, A.F., Vasina, A.Yu., Zheliuk, T.L., Dudkina, O.P., Monastyrskiy, H.L., Chykalov, I.V., & Kotys, N.V. (2012). Structural transformations in the national economy: problems of diagnosis and institutional support. Ternopil: *Ekonomichna dumka TNEU* [in Ukrainian].
6. Nyzhnyk, N.R., & Mosov, S.P. (2014). The public administration in Ukraine: the function of coordination. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 6, 111-116 [in Ukrainian].
7. Oparin, V.M., Fedosov, V.M. & Yuhimenko, P.I. (2015). Ukrainian national scientific school of finance: theoretical and methodological approaches. *Finansy Ukrainy*, 9, 19-44 [in Ukrainian].
8. Oparin, V.M. (2015). The modernization of financial infrastructure as a basis for ensuring stability of the national economy. *Efektivna ekonomika*, 5. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_5_9 [in Ukrainian].
9. Rait, H. (1994). The public administration. Kyiv: *Osnovi* [in Ukrainian].
10. Oparin, V.M., Fedosov, V.M. & Lovochkin, C.V. (2016). The financial infrastructure of Ukraine: state, problems and prospects of development. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
11. Tsvietkov, V.V., Selivanov, V.M. & Skripnyuk, O.V. (2007). The public administration and politics. Kyiv: *Abris* [in Ukrainian].
12. Drucker, P.F. (1969). The Sickness of Government. Retrieved from <https://www.nationalaffairs.com/storage/app/uploads/public/58e/1a4/aa1/58e1a4aa174ae458538403.pdf> [in English].
13. Friedman, M. (1967). The Role of Monetary Policy. Retrieved from <https://www.aeaweb.org/aer/top20/58.1.1-17.pdf> [in English].
14. Keynes, J. (1936). The General Theory of Employment, Interest and Money. Retrieved from <https://www.marxists.org/reference/subject/economics> [in English].

Посилання на статтю:

Кулінська А. В. Концептуальний підхід до формування фінансового механізму державного управління національною економікою України / А. В. Кулінська // *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. – 2018. – № 4 (38). – С. 29-37. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No4/29.pdf>. DOI:

Reference a Journal Article:

Kulinska A. V. The conceptual approach to forming the financial mechanism of public administration by national economy of Ukraine / A. V. Kulinska // *Economics: time realities. Scientific journal*. – 2018. – № 4 (38). – P. 29-37. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No4/29.pdf>. DOI:

